

Prof. dr hab. Andrzej Hejmej
Wydział Polonistyki
Uniwersytet Jagielloński

Ocena dorobku naukowego doktora Przemysław Szczura ze szczególnym uwzględnieniem jego rozprawy habilitacyjnej pt. *Pologne sur Seine. Le roman historique transnational polono-français de l'époque romantique* (Wydawnictwo Naukowe UKEN, Kraków 2025, 522 ss.)

Dorobek naukowy dra Przemysław Szczura jest oryginalny, wyróżnia się ze względu na zakres prowadzonych przez niego badań romanistycznych i zainteresowania literaturoznawcy literaturą belgijską oraz francuską XIX wieku, zwłaszcza realizacjami literackimi spoza (hiper)kanonu, a także ze względu na odrębne podejście historycznoliterackie i propozycje interpretacyjne przedstawione między innymi w dwóch książkach autorskich, które rewidują i poszerzają perspektywy studiów frankofońskich, wpisując się zarazem w tendencje najnowszej humanistyki (w centrum uwagi znajdują się kwestie tożsamościowe, literatura „mniejsza”, transjęzyczność, frankofonia i „frankografia”, migracja i doświadczenie (post)migracyjne). W kolejnych opracowaniach badacz konsekwentnie rozwija refleksję historycznoliteracką i poniekąd komparatystyczną, zajmując się czy to „polską frankografią” (*la francographie polonaise* – formuła zaproponowana przez Autora rozprawy habilitacyjnej), czy to „literaturą (post)migracyjną”, czy to literackimi reprezentacjami homoseksualności, czy to transjęzycznością, transnarodową przestrzenią literacką i perspektywami badań imagologicznych. W *Autoreferacie* Habilitant przedstawił precyzyjnie dwa główne pola działalności naukowej i najważniejsze rezultaty badawcze w okresie po uzyskaniu stopnia doktora związane z badaniami, po pierwsze, literatury (post)migracyjnej we francuskojęzycznej Belgii, form reprezentacji obrazu Polski, Polek i Polaków w literaturze francuskiej i belgijskiej, po drugie – w przypadku rozprawy habilitacyjnej – nurtu transnarodowej polsko-francuskiej powieści historycznej tworzonej w dobie romantyzmu. Kompetencje językowe i literaturoznawcze dra Przemysław Szczura jako romanisty, rozwijane od czasu studiów magisterskich (filologia romańska w Instytucie Filologii Romańskiej na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego) i studiów doktoranckich (UJ), pozwoliły mu przyjąć odrębny sposób widzenia literatury powstałej w okresie dwóch ostatnich stuleci – twórczości Emila Zoli, jak i rozmaitych narracji niekanonicznych, literackich zapisów doświadczenia (post)migracyjnego, marginalizacji i wykluczenia czy funkcjonowania

w przestrzeniach transnarodowych. Prowadzone badania romanistyczne podsumowywane były sukcesywnie prezentacją oryginalnych rezultatów i publikacją kolejnych opracowań. W czasie przygotowywania rozprawy doktorskiej w kręgu zainteresowań romanisty pozostawały realizacje literatury francuskiej II połowy XIX wieku eksponujące przedstawienia homoseksualności oraz odnoszące się do fenomenu kobiecości i męskości. W okresie przedhabilitacyjnym zakres inicjowanych przez niego badań obejmował także problematykę (post)migracyjną, zagadnienia frankofonii i „frankografii literackich”, zjawiska kulturowe ujmowane przez pryzmat refleksji imagologicznej. W pierwszej książce autorskiej *Produire une identité. Le personnage homosexuel dans le roman français de la seconde moitié du XIXe siècle (1859–1899)* (w serii „Espaces littéraires”; L’Harmattan, Paris 2014), przygotowanej na podstawie dysertacji doktorskiej pod tym samym tytułem, obronionej w 2013 roku, Autor rozstrzyga w sferze teorii i praktyki literackiej kwestie związane z tożsamością homoseksualną (*l’identité homosexuelle*). Rezultatami badań literaturoznawczych prowadzonych w późniejszym okresie są liczne referaty wygłaszane na międzynarodowych konferencjach, wykłady gościnne, artykuły poświęcone głównie literaturze XIX wieku, wieloautorskie opracowanie książkowe – na temat belgijskiej literatury (post)migracyjnej tworzonej w języku francuskim w latach 1985–2018 – *Wędrujące tożsamości. Trzy studia o migracjach literackich we francuskojęzycznej Belgii* (Wydawnictwo UNUM, Kraków 2020; wraz z A. Kukuryk i T. Chomiszczakiem), którego dr Szczur był pomysłodawcą, zredagowany tom *La Pologne des Belges. Évolution d’un regard (XXe–XXIe siècles)* (Unum Press, Kraków 2021), ukazujący konsekwencje przyjęcia perspektywy imagologii, tom zbiorowy – w trybie współpracy – *La politique polonaise à la lumière des rapports diplomatiques belges (1939–1945)* (Commission royale d’histoire, Bruxelles 2021), a w ostatnim czasie współredagowany tom zbiorowy *Les nouveaux visages de la littérature belge francophone. Émergences, hybridations, relectures* (Brill, Leiden 2026) i przede wszystkim rozprawa habilitacyjna *Pologne sur Seine. Le roman historique transnational polono-français de l’époque romantique* (wydana nakładem Wydawnictwa Naukowego UKEN), która z oczywistych względów zwieńcza zasadniczy etap badań nad zagadnieniem powieści historycznej – transnarodową polsko-francuską powieścią historyczną w epoce romantyzmu – i cały przedhabilitacyjny okres działalności naukowej dra Przemysława Szczura.

W ocenie dorobku naukowego Habilitanta w sposób szczególny koncentruję się na najważniejszym osiągnięciu, jakim jest przeprowadzenie szeroko zakrojonych badań nad wybranymi francuskojęzycznymi narracjami dziewiętnastowiecznymi, które traktowane

są jako realizacje transnarodowej polsko-francuskiej powieści historycznej, oraz opublikowanie rezultatów tychże badań w formie rozprawy habilitacyjnej. Autor książki *Pologne sur Seine. Le roman historique transnational polono-français de l'époque romantique* proponuje monograficzne ujęcie fenomenu transnarodowej polsko-francuskiej powieści historycznej z okresu romantyzmu na przykładzie dwunastu utworów narracyjnych opublikowanych w latach 1818–1839 (wydanych w większości w Paryżu). Tworzy konstelację złożoną z powieści sześciu francuskojęzycznych autorek i autorów pochodzenia polskiego: Sophie de Choiseul-Gouffier (*de domo* Zofia Tyzenhauz), Jana Czyńskiego, Henryka Krasieńskiego, Anny Nakwaskiej, Heleny Ponińskiej i Artura Potockiego, akcentując hybrydyczność analizowanych narracji w kilku komplementarnych wymiarach, a mianowicie językowym, gatunkowym, narodowym i kulturowym. Jednym z kluczowych założeń Autora jest eksponowanie w rozprawie wszelkich przejawów tego, co transnarodowe, podejścia „transnarodowego” („[...] je plaide pour une approche « transnationale » et translingue, mettant l'accent sur la perméabilité des catégories nationales et linguistiques”, s. 11) czy, by tak to ująć, inwestowanie w swoisty pakt transnarodowy. Chodzi zwłaszcza o dostrzeganie transnarodowego charakteru zapisów literackich stanowiących rezultat mediacji międzykulturowej i międzygatunkowej, jak i doświadczenia pisarek i pisarzy ujmowanego jako transnarodowe. Jednakże nielimitowane wręcz użycie w rozprawie przymiotnika „transnarodowy” – to jednocześnie cecha powieści historycznej i „polskiej frankografii” (mowa też o „frankografiach transnarodowych” [*des francographies transnationales*], s. 9), fenomen pozycjonowania i sytuacja pisarki/pisarza, przeciwieństwo doświadczenia wygnańców (s. 70), typ wspólnoty (*une communauté transnationale*, s. 104), forma kultury (s. 182) – eksponuje wyjątkowe znaczenie tej formuły w przyjętej strategii interpretacyjnej i ujawnia sposób wypracowywania paralelnej ścieżki badawczej względem perspektywy szeroko rozwijanych dzisiaj studiów postkolonialnych.

Wyjściowe propozycje wiążą się z precyzyjnym objaśnieniem formuły tytułowej „transnarodowa polsko-francuska powieść historyczna z okresu romantyzmu” (« le roman historique transnational polono-français de l'époque romantique », s. 20 i in.), ze sposobem traktowania zjawiska frankofonii i z oryginalną wykładnią „polskiej frankografii” (*la francographie polonaise*), która w przekonaniu Autora ma swoją własną specyfikę, odmienną od sytuacji postkolonialnej (s. 48–49). Kluczowe w tym wypadku okazuje się odejście od ujmowania relacji literackich i kulturowych w kategoriach zależności bądź wpływu, przemilczenie konsekwencji „wpływoлогии” i na przykład propozycji Paula Van Tieghema, na rzecz wypracowywania własnej koncepcji „frankografii”, która wręcz

zostanie określona mianem „frankografii szczęśliwej” (*une francographie heureuse*, s. 49). W takiej właśnie perspektywie, poza kontekstem studiów postkolonialnych i komparatystycznych, usytuowane zostają przypadki transnarodowej polsko-francuskiej powieści historycznej z czasów romantyzmu, co pozwala Habilitantowi uporządkować i przeanalizować wybrane narracje i zaproponować stosunkowo spójną autorską koncepcję fenomenu pisarstwa wyrażonego metaforycznie formułą tytułową „Pologne sur Seine”.

W postulowanej perspektywie badawczej komentowane są rozmaite uwarunkowania dwujęzyczności Polek i Polaków w dobie romantyzmu i przejawy charakterystyczne dla jednej z faz „polskiej frankografii” (rozdz. 1) oraz reperkusje literackie, to znaczy cechy związanych z nią form autokreacji kształtowanych za sprawą sfery paratekstualności (rozdz. 2) (w tym zakresie szczególnie ważne okazują się z gruntu strukturalistyczne propozycje wielokrotnie przywoływanego w rozprawie Gérarda Genette’a). W kontekście „polskiej frankografii” objaśniane są także – ze względu na kwestię dwujęzyczności autorek i autorów oraz specyfikę utworów pisanych w języku francuskim, ale traktujących o historii i rzeczywistości polskiej – procesy hybrydyzacji językowej i transjęzyczności (rozdz. 4). W partiach wcześniejszych (rozdz. 3) Autor podjął próbę określenia statusu interesujących go narracji powieściowych i strategii narracyjnych w przypadku pojawiania się narratora hetero- i homodiegetycznego, a w kolejnych rozdziałach książki (rozdz. 5–8) w sposób konsekwentny przeanalizował swoistość, różnice i podobieństwa poszczególnych konstrukcji narracyjnych, odnosząc się do kreacji i znaczenia postaci literackich (to zagadnienie dogłębnie analizowane w najdłuższym rozdziale opracowania, s. 189–309), problemu czasu powieściowego i czasowości (*hétérochronies*), transnarodowej przestrzeni powieściowej (*hétérotopies*) oraz hybrydycznych konstrukcji fabuł opartych na konwencjach rozmaitych gatunków literackich. W tych zasadniczych częściach rozprawy komentowany jest szczegółowo korpus literacki w postaci dwunastu realizacji zaliczanych do transnarodowej polsko-francuskiej powieści historycznej (dziewięciu wydanych w Paryżu, trzech – w Warszawie), wśród których znajdują się utwory Sophie de Choiseul-Gouffier: *Vladislas Jagellon et Hedwige ou La Réunion de la Lithuanie à la Pologne* (1824), *Le Nain politique* (1826) oraz *Halina Oginska ou Les Suédois en Pologne* (1839), również jej anonimowo opublikowane wcześniejsze powieści: *Le Polonais à St. Domingue ou La Jeune Créole* (1818) oraz *Barbe Radziwil* (1820); utwory *Le Kosak* (1836; na karcie tytułowej zapis nazwiska autora: Czinski) i *Le Roi des paysans* (1838; wspólnie z Zoé Gatti de Gamond) Jana Czyńskiego, *Bataille de Kirholm ou L'Amour d'une Anglaise* (1836) Henryka Krasińskiego, wydane anonimowo w Warszawie w 1821 roku zbiory *Trois nouvelles*

publiées par une Polonaise oraz *Suite des trois nouvelles publiées par une Polonaise* Anny Nakwaskiej, anonimowo wydany utwór *Vanda ou La Superstition* (1834) Heleny Ponińskiej, a także powieść Artura Potockiego *Marina Mniszech. Fragments de l'histoire de Pologne* (1830). Lektura zamieszczonych analiz ujawnia w szczególności sposób skrupulatnego działania interpretacyjnego w sytuacji wykorzystania osiągnięć różnych nurtów narratologii. Utwierdza jednocześnie w przekonaniu, że koncepcja transnarodowej polsko-francuskiej powieści historycznej z czasów romantyzmu jest starannie wypracowana, czego zapowiedź stanowiły wyjściowe ustalenia teoretyczne poprzedzające w rozprawie rozdziały o charakterze interpretacyjnym (o starannym rozwijaniu koncepcji literaturoznawczej świadczy też fakt, że fragmenty powstającej książki były publikowane wcześniej we wstępnych wersjach /„Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Historicolitteraria” 2024, t. 24; „Academic Journal of Modern Philology” 2023, nr 20/). Potwierdzeniem tych obserwacji są zarazem końcowe konkluzje. W krótkim podsumowaniu odnotowana jest bowiem możliwość rozszerzenia pola badawczego – zaproponowana koncepcja transnarodowej polsko-francuskiej powieści historycznej w przekonaniu Autora otwiera drogę do badania rodzimego pisarstwa w rozległej perspektywie czasowej, to znaczy uwzględniającej realizację „polskiej frankografii” powstające zarówno w II połowie XIX wieku, jak i w jeszcze późniejszym okresie.

Rozprawa habilitacyjna dra Przemysława Szczura z racji porządkowania kwestii językowych i literackich w optyce transnarodowej, przyjęcia założeń „narratologii diachronicznej”, sposobu wyodrębnienia materiału narracyjnego i analizy głównego zagadnienia, które celnie oddaje formuła tytułowa w całości, jest w mojej ocenie oryginalnym i wartościowym opracowaniem, pierwszym w rodzimych studiach romanistycznych ujęciem fenomenu „polskiej frankografii” na przykładzie wybranych utworów narracyjnych opublikowanych w początkowych dekadach XIX wieku, otwierającym możliwość prowadzenia dalszych badań i pozwalającym myśleć o projekcie światowej historii frankografii. O znaczeniu tego monograficznego opracowania decyduje zarówno zaproponowana konstelacja francuskojęzycznych realizacji powieściowych (wskazanie ich niedostrzeganego potencjału i potrzeby lektury utworów spoza dominującego kanonu czy hiperkanonu), jak i przeprowadzenie badań zgodnie z założeniami autorskiej koncepcji transnarodowej polsko-francuskiej powieści historycznej w epoce romantyzmu (peryfrastyczna formuła, która póki co definiuje zjawisko literackie w wąskim zakresie z pewnością zainteresuje badaczy zajmujących się problemami transnarodowości, procesami globalizacji, uwarunkowaniami literatury światowej etc.). Propozycje interpretacyjne

okażą się bez wątpienia istotne i dla romanistów – z racji odsłonięcia niedostrzeganego czy pomijanego aspektu francuskojęzycznej literatury XIX wieku, i w ogólności dla literaturoznawców – z racji podjęcia problemu kształtowania i funkcjonowania literatury w przestrzeni transnarodowej (nb. tworzonej w czasach ekspansji w Europie idei nacjonalizmu, w czasach zarazem rodzenia się we Francji nurtu literatury porównawczej znanego dzisiaj jako tzw. szkoła francuska i zasadnie oskarżanego o szerzenie tendencji politycznych ówczesnej epoki). Co do głównego wywodu, rzeczą zupełnie zrozumiałą i uzasadnioną jest koncentrowanie się literaturoznawcy na szczegółach „polskiej frankografii” oraz nadrzędnej perspektywie transnarodowej, jak i eksponowanie w przypadku analiz podejścia późnostrukturalistycznego (za teoriami Gérarda Genette’a) i jednocześnie poststrukturalistycznego, w sytuacji odwoływania się do ustaleń dzisiejszych narratologów, m.in. Raphaëla Baroniego jako autora książki *Les Rouages de l'intrigue. Les outils de la narratologie postclassique pour l'analyse des textes littéraires* (Slatkine, Genève 2017), czy autorów i autorek tekstów pomieszczonych w tomach zbiorowych pod redakcją narratolożki Sylvie Patron (m.in. *La Théorie du narrateur optionnel. Principes, perspectives, propositions*, Presses universitaires du Septentrion, Villeneuve d’Ascq 2022; *Introduction à la narratologie postclassique. Les nouvelles directions de la recherche sur le récit*, Presses universitaires du Septentrion, Villeneuve d’Ascq 2018). Narratologiczne analizy poszczególnych powieści ujawniają w pełni warsztat literaturoznawcy, a dobór utworów narracyjnych i stworzona konstelacja literacka, by powtórzyć, są świadectwem przemyślanej pracy selekcji dokonanej z perspektywy historycznoliterackiej przez badacza dysponującego rozległą wiedzą na temat literatury XIX wieku. Inna przy tym sprawa, że w przypadku podejścia transnarodowego i koncepcji transnarodowej polsko-francuskiej powieści historycznej w epoce romantyzmu czytelnika rozprawy może zastanawiać pominięcie pewnej kwestii pośrednio związanej z literaturą światową. Nie chodzi oczywiście o sam fenomen przekładu czy przywoływanie klasycznych opracowań (choćby dobrze znanej literaturoznawcom książki Pascale Casanovy *La République mondiale des lettres*, diagnozującej rolę Paryża jako „światowej stolicy literatury w XIX wieku”), ani nawet o przemyślenie implikacji *Weltliteratur*, to znaczy refleksji, która zresztą odnotowana jest już na jednej z pierwszych stron książki (komentarz na temat literatury narodowej zaczerpnięty z rozmowy Goethego z Eckermannem; s. 11), ale o fakt wydawania niektórych analizowanych w rozprawie utworów i ich funkcjonowania w obiegu czytelniczym w dwóch wersjach językowych. Dobrym tego przykładem okazują się powieści Sophie de Choiseul-Gouffier (tłumaczenia Joanny Widulińskiej): książka *Polak w St. Domingo, czyli młoda*

Mulatka – ukazała się w 1819, *Barbara Radziwiłłówna. Romans historyczny* w 1821, zaś *Władysław Jagiello i Jadwiga, czyli Połączenie Litwy z Polską. Romans historyczny* w 1824 roku. Być może jeszcze lepszym przykładem jest przekład powieści *Vanda ou La Superstition* Heleny Ponińskiej – *Wanda, czyli zabobon. Romans historyczny* (tłumaczenie K.M. Grabowskiego), który został wydany we Wrocławiu w tym samym roku co wersja francuska (1834). Sygnalizowane praktyki wydawnicze, jak sądzę, komplikują obraz literatury transnarodowej i – mimo iż interpretator rezygnuje z takiej możliwości, zakładając autonomię transnarodowej przestrzeni literackiej (s. 22) – wymagają szerszego oglądu komparatystycznego.

Ocena całościowego dorobku naukowego dra Przemysława Szczura nie odbiega od sformułowanych już opinii o Autorze rozprawy habilitacyjnej: to literaturoznawca, którego badania przyczyniają się do rozwoju wiedzy na temat frankofonii i frankografii, specjalizujący się w francuskojęzycznej literaturze XIX wieku, ale o rozległych zainteresowaniach literackich obejmujących okres od XIX do XXI wieku, wykazujący się tzw. istotną aktywnością naukową. Jako badacz literatury kręgu francuskojęzycznego (głównie Francji i Belgii) oraz autor oryginalnych publikacji funkcjonujących w obiegu międzynarodowym współuczestniczy w tworzeniu rodzimej romanistyki i ma znaczący wkład w rozwój studiów frankofońskich. Rezultaty prowadzonych przez niego badań świadczą o tym, że nie tylko wykorzystuje istniejącą wiedzę literaturoznawczą, ale też kształtuje nowe spojrzenie na literaturę XIX wieku, czego najlepszym przykładem rozprawa habilitacyjna otwierająca kolejny rozdział w badaniach nad dziewiętnastowieczną powieścią ujmowaną w kategoriach literatury transnarodowej. Wypracowana koncepcja polsko-francuskiej transnarodowej powieści historycznej, przynosząca nowy ogląd realizacji powieściowych z okresu romantyzmu, które Autor zalicza do „polskiej frankografii”, jest w mojej ocenie ważnym i cennym osiągnięciem naukowym. Dorobek romanisty w całokształcie stanowi rezultat konsekwentnie prowadzonych badań od 2006 roku, o czym świadczą książki autorskie, artykuły publikowane w krajowych i zwłaszcza zagranicznych czasopismach (takich jak „*Romanica Cracoviensia*”, „*Excavatio. International Review for Multidisciplinary Approaches and Comparative Studies Related to Emile Zola and Naturalism around the World*”, „*Moderna Språk*”, „*Textyles. Revue des lettres belges de langue française*”, „*Tydskrif vir Letterkunde*”), wystąpienia konferencyjne na krajowych i zagranicznych konferencjach literaturoznawczych, a także jego działania związane z organizacją konferencji (współorganizator „*XIe Rencontre des Dix-Neuviémistes. Le tour du monde en français: les francophonies littéraires au XIXe siècle*” /2025/) i z udziałem w organizacji czterech

konferencji międzynarodowych („Transgressions: pour une histoire des pratiques contre-normatives dans les lettres belges francophones (1830–2018)” /2018/; „Francophones, francographes, francophiles: les francophonies littéraires 50 ans après” /2021/; „Les francophonies oubliées” /2022/; „Les nouveaux visages de la littérature belge francophone. Ryszard Siwek *in memoriam*” /2023/). Habilitant jest autorem dwóch książek (opublikowanych po uzyskaniu stopnia doktora, a mianowicie przygotowanej do druku wersji dysertacji doktorskiej i rozprawy habilitacyjnej), współautorem książki *Wędrujące tożsamości. Trzy studia o migracjach literackich we francuskojęzycznej Belgii* (Kraków 2020), redaktorem tomu *La Pologne des Belges. Évolution d'un regard (XXe–XXIe siècles)* (Kraków 2021), współredaktorem tomu *Les nouveaux visages de la littérature belge francophone. Émergences, hybridations, relectures* (Leiden 2026) i kilku numerów czasopism poświęconych zagadnieniom romanistycznym, takich jak „Synergies Pologne” (2019, nr 16), „Romanica Cracoviensia” (2022, t. 22), „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Historicolitteraria” (2024, t. 24), tłumaczem zarówno literatury francuskiej, jak i tekstów naukowych, współtłumaczem książki Valentina Behra *Powojenna historiografia polska jako pole walki. Studium z socjologii wiedzy i polityki* (Warszawa 2021). Jego aktywność naukową poświadcza także udział w realizacji projektów badawczych i badawczo-tłumaczeniowych w charakterze kierownika („Polska i Belgia. Wzajemne spojrzenia / Pologne-Belgique. Regards littéraires croisés”, projekt współfinansowany przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej oraz Wallonie-Bruxelles International, realizowany w latach 2020–2022) i wykonawcy (polsko-belgijskie projekty „Historia, literatura i społeczeństwo Belgii francuskojęzycznej po I wojnie światowej – wymiar frankofoński i europejski” /2014–2016/ oraz „Poetyki nowoczesności i ponowoczesności we francuskojęzycznej Belgii” /2017–2019/; „Obraz Polski w świetle belgijskich raportów dyplomatycznych i publicystyki (1940–1989)”, NCN, 2019–2022; „Transiens”, Centre de recherches sociologiques et politiques de Paris /CRESPPA/, 2020–2022). Prowadzenie badań umożliwiły drowi Przemysławowi Szczurowi staże naukowe, między innymi dwumiesięczny pobyt naukowy na uniwersytecie Sorbonne Nouvelle (2022), jak i krótkie kwerendy w zagranicznej instytucji – w Archives et Musée de la Littérature w Brukseli (2015, 2017, 2021). Literaturoznawca wysoko był oceniany za działalność naukową, za którą dwukrotnie otrzymał nagrodę Rektora Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie (2022, 2023). O uznaniu w środowisku naukowym świadczą prowadzone przez niego wykłady gościnne, jak na przykład wykład online wygłoszony w 2025 roku w ramach „Séminaire franco-nordique: Écrire et traduire au féminin” zorganizowanego dla badaczy

współpracujących z paryskim Institut des textes et manuscrits modernes (ITEM), czy wykład w 2021 roku na Université libre de Bruxelles. Habilitant współpracuje regularnie z czasopismem „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Historicolitteraria” (aktualnie pełni funkcję sekretarza redakcji czasopisma), podejmuje się zadań eksperta i konsultanta, przygotowuje recenzje wydawnicze. Jest członkiem między innymi Société des études romantiques et dix-neuviémistes oraz Société Jean Malaquais.

Działalność dydaktyczna oraz organizacyjna dra Przemysława Szczura, zatrudnionego aktualnie na stanowisku adiunkta w Katedrze Literatur Francuskiego Obszaru Językowego (Instytut Neofilologii Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie; wcześniej: Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie), świadczy o jego zaangażowaniu, wysokich kompetencjach dydaktycznych, udziale w działaniach podejmowanych w środowisku akademickim. Jako wykładowca rozwija od 2014 roku kompetencje nauczyciela akademickiego, prowadząc różnorodne zajęcia kursowe przewidziane dla studentów I i II stopnia (kursy o zróżnicowanej tematyce i różnym profilu, m.in. zajęcia poświęcone praktycznej nauce języka francuskiego /od poziomu A1 do C2/, tłumaczeniu pisemnemu, tłumaczeniu zarówno tekstów użytkowych, jak i tekstów specjalistycznych, teorii przekładu, redakcji tekstów naukowych, cywilizacji Francji, historii literatury francuskiej XIX wieku, historii literatury belgijskiej i frankofonii), seminaria licencjackie i magisterskie w Instytucie Neofilologii Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie oraz – od 2024 roku – warsztaty dla doktorantów Szkoły Doktorskiej UKEN („Od feminizmu do teorii queer: literaturoznawcze dyskursy o płci, rodzaju i seksualności”), a także zajęcia – jako pracownik nieetatowy – w Instytucie Filologii Romańskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego (w roku akademickim 2014/2015). Literaturoznawca dzielił się również wiedzą w ramach wykładów dla członkiń i członków Koła Naukowego Anglistów UJ (2024) oraz Koła Naukowego Komparatystów UJ (2025). Uczestniczy aktywnie w procesie kształcenia doktorantów, sprawując funkcję promotora pomocniczego. Jego działalność dydaktyczna i organizacyjna związana jest też z pełnieniem funkcji opiekuna roku na studiach licencjackich i magisterskich. Dr Przemysław Szczur udzielał się w komitetach organizacyjnych międzynarodowych konferencji naukowych, był współorganizatorem „XIe Rencontre des Dix-Neuviémistes. Le tour du monde en français: les francophonies littéraires au XIXe siècle” (2025). W latach 2015–2024 pełnił obowiązki członka komisji etapu okręgowego Olimpiady Języka Francuskiego.

Działalność naukową, dydaktyczną i organizacyjną Habilitanta dopełnia ważna działalność popularyzująca, która dotyczy popularyzacji w Polsce zarówno literatury

francuskojęzycznej, jak i samej nauki. Znakomitymi tego przykładami są opublikowane tłumaczenia fragmentów utworów Jacqueline Harpman, Pie Tshibandy i Antoine'a Pickelsa, wykłady otwarte (Cricoteka, 2024), także wykłady dla członków kół studenckich, udział w spotkaniach literackich (Muzeum Sztuki Współczesnej MOCAK w Krakowie, 2021) czy konsultacje służące promocji literatury belgijskiej.

Podsumowując: Dr Przemysław Szczur jest badaczem posiadającym bogaty dorobek naukowy, romanistą podejmującym oryginalne badania literatury XIX wieku (na szczególną uwagę zasługują ujęcia jednej z faz rozwoju „polskiej frankografii” w literaturze dziewiętnastowiecznej), zaangażowanym w działalność związaną z funkcjonowaniem rodzimego Wydziału i studiów na kierunkach filologia romańska, filologia romańska z językiem rosyjskim oraz filologia romańska z językiem angielskim, efektywnie współpracującym z naukowcami reprezentującymi różne ośrodki uniwersyteckie w Polsce, Belgii i we Francji. Jest ekspertem w zakresie literatury frankofońskiej XIX wieku, dysponuje znakomitą znajomością języka francuskiego (jako romanista i tłumacz przysięgły), gruntowną wiedzą na temat literatury XIX stulecia i najnowszych tendencji badawczych pojawiających się w dzisiejszej humanistyce. Przedłożony do oceny dorobek naukowy, co chciałbym odnotować raz jeszcze, jest oryginalny i wartościowy, przy czym szczególnie wysoko trzeba ocenić rozprawę habilitacyjną ze względu na jej pionierski charakter i znaczenie dla badań romanistycznych (stworzenie i przeanalizowanie korpusu utworów powieściowych jako odrębnego zjawiska literackiego objętego formułą „polska frankografia”; zaproponowanie nowego spojrzenia na jeden z niekanonicznych nurtów literatury frankofońskiej i konsekwencje transjęzyczności), i – w ogólności – literaturoznawczych (ujęcie wybranych realizacji powieści XIX wieku w świetle transnarodowości). Wymiernymi rezultatami literaturoznawczych zainteresowań oraz akademickiej aktywności Habilitanta są dwie książki autorskie w języku francuskim (rozprawa habilitacyjna i rozprawa doktorska), książka współautorska, zredagowany tom zbiorowy oraz autorskie artykuły publikowane zarówno w pracach zbiorowych i pokonferencyjnych, jak też w cenionych przez romanistów czasopismach naukowych. Dr Przemysław Szczur opublikował w sumie 44 artykuły, w tym, co należy podkreślić, 40 w języku francuskim (35 w okresie podoktorskim, po 2013 roku). Jego publikacje funkcjonują w obiegu międzynarodowym, są recenzowane i cytowane; książka *Produire une identité. Le personnage homosexuel dans le roman français de la seconde moitié du XIXe siècle (1859–1899)* ukazała się nakładem francuskiego wydawnictwa L'Harmattan, a tomy *La Pologne des Belges*.

Évolution d'un regard (XXe–XXIe siècles), La politique polonaise à la lumière des rapports diplomatiques belges (1939–1945) i ostatnio wydany *Les nouveaux visages de la littérature belge francophone. Émergences, hybridations, relectures* to rezultat efektywnej współpracy międzynarodowej. Rozprawa habilitacyjna *Pologne sur Seine. Le roman historique transnational polono-français de l'époque romantique* i pozostałe publikacje (m.in. wieloautorskie opracowanie książkowe *Wędrujące tożsamości. Trzy studia o migracjach literackich we francuskojęzycznej Belgii* oraz artykuły odnotowane i skomentowane w *Autoreferacie*) – są doskonałym zwieńczeniem jego dotychczasowej działalności naukowej i w moim przekonaniu stanowią osiągnięcia naukowe, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce /z późn. zm./).

Konkluzja końcowa w świetle powyższych uwag jest jednoznaczna: oryginalny i wartościowy dorobek naukowy, dydaktyczny i organizacyjny Habilitanta spełnia, w mojej ocenie, wymogi Ustawy, dlatego wnoszę o dopuszczenie dra Przemysława Szczura do dalszych etapów przewodu habilitacyjnego.

Kraków, 8 września 2026